

DECIZIE

27 decembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul Iulia Sîrcu

Judecătorii

Maria Ghervas, Ion Druță

Dumitru Mardari, Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Ministerul Justiției,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Gheorghe Străisteanu împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, Procuratura municipiului Chișinău, Procuratura raionului Strășeni, Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General al Poliției și Direcția de poliție a municipiului Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017, prin care a fost admis apelul declarat de către Gheorghe Străisteanu, casată hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 22 martie 2017 și emisă o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La data de 13 octombrie 2016, Gheorghe Străisteanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, în perioada guvernării comuniste, la indicația directă a ex-președintelui Vladimir Voronin, procurorii din Procuratura raionului Strășeni, Procuratura mun. Chișinău și Procuratura Generală, cu antrenarea angajaților Ministerului Afacerilor Interne au fabricat 3 dosare penale în privința sa, l-au arestat și condamnat ilegal cu scopul izolării sale și deposedării de proprietatea privată.

Menționează că, prin decizia irevocabilă a Curții Supreme de Justiție din 28 aprilie 2009, emisă în cauza penală nr. 1 ra-393/09, a fost achitat pe toate capetele de învinuire înaintate și condamnat în baza art. 352 alin. (3) lit. d) din Codul penal.

Susține că, prin decizia irevocabilă a Curții Supreme de Justiție din 23 noiembrie 2010, emisă în cauza penală nr. 1ra-940/10, a fost achitat pe toate capetele de învinuire înaintate și condamnat în baza art. 349 alin. (1) și 287 alin.(2) din Codul penal.

Afirmă că, prin decizia irevocabilă a Curții Supreme de Justiție din 04 iulie 2011, emisă în cauza penală nr. 1ra-78/11, a fost achitat pe toate capetele de învinuire înaintate și condamnat în baza art. 195 alin. (2) din Codul penal.

Relevă că, încă din anii 2009-2011, nu are antecedente penale, nu este condamnat, este reabilitat și este un cetățean care deține și dispune de toate drepturile prevăzute de Constituția Republicii Moldova și Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Invocă că, necătând la faptul că, deciziile irevocabile menționate au fost publicate oficial și transmise pentru executare, acestea nu au fost executate, iar în Registrul informației criminalistice și criminologice al Republicii Moldova el este înscris ca persoană cu antecedente penale, fapt confirmat prin certificatul de cazier judiciar din 22 februarie 2016.

Declară că, la data de 26 august 2016, Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a emis o hotărâre, prin care a constatat încălcarea dreptului său la executarea în termen rezonabil a deciziilor irevocabile, emise de Curtea Supremă de Justiție la 28 aprilie 2009, în cauza penală nr. 1ra-393/09, la 23 noiembrie 2010, în cauza penală nr. 1ra-940/10 și la 04 iulie 2011, în cauza penală nr. 1ra- 78/11 și a încasat din bugetul de stat în beneficiul său a sumei de 15 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, cauzat prin neexecutarea hotărârilor judecătorești irevocabile enunțate.

Notează că, totodată, Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a emis o încheiere interlocutorie, prin care a indicat că, în urma soluționării pricinii în fond, instanța a stabilit, printre altele, că art. 172 alin. (1) din Codul de executare, pct. 23 din Instrucțiunea privind evidența unică a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, a rezultatelor examinării cauzelor penale, modul de completare și prezentare a actelor de evidență primară, aprobate prin ordinul interdepartamental nr.198/84/11/166/10/2-30/44 din 04 mai 2007, precum și art. 14 lit. e) din Legea nr. 126 din 29 mai 2003 stabilește expres și exclusiv obligația și abilitatea instanțelor de judecată de a pune în aplicare hotărârile de achitare emise în privința justițiabililor, ultimii neavând posibilitatea de a o face în mod independent.

Totodată, relatează că, instanța de judecată a conchis că, procedura de executare (punere în aplicare) în speță nu prezintă careva dificultăți, or, aceasta presupunea doar expedierea la STI a MAI de către instanțele de fond a deciziilor Curții Supreme de Justiție din 28 aprilie 2009, cauza penală nr. 1ra- 393/09, din 23 noiembrie 2010, cauza penală nr. 1ra-940/10 și din 04 iulie 2011, cauza penală nr.1ra-78/11, pe măsura parvenirii dosarelor respective în gestiunea acestora.

Mai relatează că, instanța a mai reținut că, materialele pricinii, inclusiv scrisoarea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău nr. B-512 SR din 23 mai 2016, precum și scrisoarea Judecătoriei Strășeni nr. 10520 din 23 mai 2016 atestă că, toate cele trei cauze penale au fost remise la instanțele de fond de către instanța ierarhică superioară, precum și că din diverse motive, care în orice caz nu pot întemeia neexecutarea deciziilor irevocabile ale Curții Supreme de Justiție, nu au fost expediate în adresa STI al MAI.

Prin urmare, instanța a apreciat că, omisiunea de a pune în aplicare hotărârile respective în perioadele de referință se datorează inacțiunii autorităților enunțate,

iar reclamantul a avut și are un interes sporit în punerea cât mai rapidă în aplicare a deciziilor irevocabile.

Astfel, luând în considerație faptul că, obligația de punere în executare a hotărârilor enunțate revine unor autorități statale și luând în calcul obligațiile pozitive asumate de Republica Moldova la momentul semnării Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, în vederea respectării principiului legalității și neadmiterii prelungirii încălcării dreptului său, instanța de judecată a considerat necesar de a solicita întreprinderea măsurilor legale în vederea punerii cât mai rapide în executare a hotărârilor judecătorești irevocabile din 28 aprilie 2009, cauza penală nr. 1ra-393/09, din 23 noiembrie 2010, cauza penală nr. 1ra-940/10 și din 04 iulie 2011, cauza penală nr.1ra-78/11.

Menționează că, încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 26 august 2016 a devenit irevocabilă prin necontestare cu recurs de participanții la proces, însă până la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată nu a fost executată.

Susține că, timp de 07 ani și 05 luni nu se execută deciziile irevocabile ale Curții Supreme de Justiție din vina persoanelor cu funcție de răspundere din cadrul Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, Judecătoriei raionului Strășeni și a angajaților Ministerului Justiției.

Astfel, consideră că, prin ilegalitățile comise intenționat de angajații Ministerului Justiției, a fost blocată executarea deciziilor irevocabile din anii 2008-2009.

Relevă că, conform prevederilor art. 169 alin. (1) din Codul de executare, trimiterea hotărârilor judecătorești spre executare revine instanței care a judecat cauza în primă instanță.

Afirmă că, timp de 07 ani și 05 luni îi sunt încălcate drepturile fundamentale prevăzute de Constituția Republicii Moldova și Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, fiind înscris în Registrul informației criminalistice și criminologice al Republicii Moldova, mai mult, este lipsit de dreptul de a-și perfecta pașaportul biometric, dreptul la libera circulație, dreptul de vot și de dreptul de a fi ales, iar informația cu înscrisul privind antecedente penale este solicitată de diferite persoane din diferite instituții și o răspândesc ca persoană cu antecedente penale.

Mai indică că, rezultat al acțiunilor vădit ilegale ale instanțelor de judecată și a angajaților Ministerului Justiției, care l-au condamnat vădit ilegal, intenționat nu execută, blochează prin diferite acțiuni ilegale executarea deciziilor judecătorești irevocabile din anii 2008-2009, ceea ce cade sub incidența Legii nr. 87 din data de 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Consideră că, prin refuzurile repetate și nemotivate de a executa hotărârile judecătorești în termen, persoanele responsabile au trecut peste termenul rezonabil necesar, iar circumstanțele în care persoanele cu funcție de răspundere refuză să acționeze, i-au cauzat daune morale irecuperabile.

Solicită constatarea încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a deciziilor Curții Supreme de Justiție din data de 28 aprilie 2009, în cauza penală nr. 1ra-393/09, din 23 noiembrie 2010, cauza penală nr. 1ra-940/10, din 04 iulie 2011, cauza penală nr. 1ra-78/11 și a încheierii Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău din 26 august 2016 și încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 85 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

La data de 07 februarie 2017, Gheorghe Străisteanu a depus cerere de chemare în judecată suplimentară, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a deciziilor Curții Supreme de Justiție din data de 28 aprilie 2009, în cauza penală nr. 1ra-393/09 pe un termen de 07 ani și 10 luni, din 23 noiembrie 2010, cauza penală nr. 1ra-940/10 pe un termen de 06 ani și 04 luni și din 04 iulie 2011, cauza penală nr. 1ra-78/11 pe un termen de 05 ani și 09 luni și încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 85000 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 15 februarie 2017 au fost atrași în proces Procuratura Generală, Procuratura municipiului Chișinău, Procuratura raionului Strășeni, Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General al Poliției, Direcția de poliție a municipiului Chișinău în calitate de intervenienți accesorii.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 22 martie 2017 acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017 a fost admis apelul declarat de către Gheorghe Străisteanu, casată hotărârea primei instanțe și emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost admisă parțial, a fost constatat faptul încălcării dreptului lui Gheorghe Străisteanu la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești irevocabile din 28 aprilie 2009 în cauza penală nr. 1ra-393/09, din 23 noiembrie 2010 în cauza penală nr. 1ra-940/10 și din 04 iulie 2011 în cauza penală nr. 1ra-78/11 și a fost încasată din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Gheorghe Străisteanu suma de 25 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 08 septembrie 2017, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și, anume, a fost interpretată în mod eronat legea și au fost apreciate arbitrar probele.

Menționează că, instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, eronat a aplicat prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Susține că, instituirea remediului național prin adoptarea Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privește obligația instanțelor naționale de aplicare și interpretare a termenilor din prezenta lege prin prisma legislației naționale, a prevederilor

Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (art. 1 alin.(2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011).

Relevă că, în speță, se invocă neexecutarea deciziilor de achitare emise de către Curtea Supremă de Justiție, însă acestea nu se regăsesc printre documentele executorii enumerate în art. 11 din Codul de executare.

Astfel, consideră că, acțiunea este neîntemeiată și urmează a fi respinsă, or, pentru a solicita încasarea din bugetul de stat a prejudiciului moral în cuantum de 85 000 lei urmează ca pretențiile acestuia să aibă bază legală.

Invocă că, reieșind din prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, statul repară prejudiciu cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești de către executorii judecătorești, însă în prezenta speță, nu poate fi vorba despre neîntreprinderea tuturor măsurilor necesare, când, de fapt, hotărârea judecătorească enunțată nu se află la executare silită, prin urmare, nu există nici temei juridic de a se solicita achitarea unor prejudicii din contul bugetului de stat.

Declară că, instanța de apel nejustificat și exagerat a încasat suma de 25 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral în condițiile în care cauza nu a fost examinată sub toate aspectele și au fost apreciate incorect probele prezentate.

Notează că, la examinarea cauzei, instanța de apel a ignorat prevederile Codului de executare, care reglementează expres documentele executorii ce pot fi executate.

Relatează că, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului reiterează că, la acordarea sumei de bani cu titlu de prejudiciu moral se ia în considerare asemenea factori precum vârsta reclamantului/intimatului, venitul său personal, perioada pe parcursul căreia hotărârea nu a fost executată și alte aspecte relevante.

Menționează că, în speță, sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama intimatului-reclamant, dar se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerare în mod obligatoriu argumentele ambelor părți în proces și excluzându-se pretenții excesive și vădit exagerate.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 13 decembrie 2017 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Gheorghe Străisteanu a solicitat constatarea încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a deciziilor Curții Supreme de Justiție din data de 28 aprilie 2009, în cauza penală nr.1ra-393/09 pe un termen de 07 ani și 10 luni, din 23 noiembrie 2010, cauza

penală nr. 1ra-940/10 pe un termen de 06 ani și 04 luni și din 04 iulie 2011, cauza penală nr. 1ra-78/11 pe un termen de 05 ani și 09 luni și încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 85000 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Gheorghe Străisteanu, a ajuns la concluzia temeinicii acestuia, casând hotărârea primei instanțe și pronunțând o nouă hotărâre, prin care a admis parțial acțiunea, a constatat faptul încălcării dreptului lui Gheorghe Străisteanu la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești irevocabile din 28 aprilie 2009 în cauza penală nr. 1ra-393/09, din 23 noiembrie 2010 în cauza penală nr. 1ra-940/10 și din 04 iulie 2011 în cauza penală nr. 1ra-78/11 și a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Gheorghe Străisteanu suma de 25 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, în rest respingând acțiunea ca neîntemeiată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că, concluzia instanței de apel este greșită.

Conform art. 2 alin. (1) și (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta Lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Din materialele dosarului rezultă că, la data de 11 aprilie 2016, Gheorghe Străisteanu a depus în Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău o cerere în baza Legii enunțate, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești irevocabile din 28 aprilie 2009 în cauza penală nr. 1ra-393/09, din 23 noiembrie 2010 în cauza penală nr. 1ra-940/10 și din 04 iulie 2011 în cauza penală nr. 1ra-78/11 și încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 55 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 26 august 2016 acțiunea a fost admisă parțial, a fost constatat încălcat dreptul lui Gheorghe Străisteanu la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești irevocabile din 28 aprilie 2009 în cauza penală nr. 1ra-393/09, din 23 noiembrie 2010 în cauza

penală nr. 1ra-940/10 și din 04 iulie 2011 în cauza penală nr. 1ra-78/11 și a fost încasată din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Gheorghe Străisteanu suma de 15 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Prin urmare, se reține că, instanța de judecată a examinat pretențiile intimatului prin prisma Legii enunțate și s-a expus privitor la constatarea faptului încălcării dreptului acestuia la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești. Or, neidentificarea de către instanța de judecată a perioadei concrete în ani, luni și zile nu poate servi temei pentru înaintarea unei alte acțiuni.

Totodată, se mai reține că, perioada de la 11 aprilie 2016, când a fost depusă de către Gheorghe Străisteanu cererea în baza Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, până la 13 octombrie 2016, când a fost depusă prezenta cerere de chemare în judecată, nu poate fi considerată o perioadă de timp, în care s-a produs încălcarea dreptului lui Gheorghe Străisteanu la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești irevocabile, întrucât acesta nu a indicat în cererea de chemare în judecată perioada de referință, adică începutul termenului și sfârșitul termenului, de când s-a adresat cu cererea de chemare în judecată cu privire la constatarea încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești, la care face referire, după data de 11 aprilie 2016.

În asemenea circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, prima instanță temeinic și legal a respins pretenția intimatului cu privire la constatarea încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a deciziilor Curții Supreme de Justiție din data de 28 aprilie 2009, în cauza penală nr.1ra-393/09 pe un termen de 07 ani și 10 luni, din 23 noiembrie 2010, cauza penală nr. 1ra-940/10 pe un termen de 06 ani și 04 luni și din 04 iulie 2011, cauza penală nr. 1ra-78/11 pe un termen de 05 ani și 09 luni.

Dat fiind faptul că, pretenția principală a fost respinsă ca neîntemeiată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, prima instanță temeinic și legal a respins și pretenția intimatului cu privire la repararea prejudiciului moral. Or, poate fi satisfăcută echitabil doar persoana căreia i-a fost recunoscut încălcat dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) și f) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Ministerul Justiției.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017 și se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 22 martie 2017 în cauza civilă

la cererea de chemare în judecată a lui Gheorghe Străisteanu împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, Procuratura municipiului Chișinău, Procuratura raionului Strășeni, Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General al Poliției și Direcția de poliție a municipiului Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu

Maria Ghervas

Ion Druță

Dumitru Mardari

Mariana Pitic